

ROMA RYŚ-JUREK, OLGA STEFKO¹
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA GOSPODARSTW OGRODNICZYCH W POLSCE NA TLE GOSPODARSTW Z HOLANDII I WŁOCH W 2012 ROKU

1. Wstęp

Polskie ogrodnictwo, pełniące ważną gospodarczo rolę w kraju, posiada także swoją niekwestionowaną od lat pozycję na arenie międzynarodowej. Oprócz tworzenia miejsc pracy, dostarczania na rynek produktów świeżych i surowców do przetworzenia, dla przedsiębiorstw działających w jego otoczeniu jest liczącym się eksporterem zagęszczonego soku jabłkowego, jabłek, przetworów z malin, pieczarek i warzyw mrożonych [Nosecka, 2014, 143].

O sytuacji gospodarstw ogrodniczych w Polsce i UE-27 z punktu widzenia wyników produkcyjnych, ekonomicznych i finansowych w 2009 roku autorki piisały już wcześniej [Ryś-Jurek i Stefko 2012]. Wykazano wtedy duże dysproporcje między gospodarstwami polskimi i krajów unijnych oraz spore braki naszych rodzimych producentów. Chcąc się przekonać czy sytuacja od tego czasu uległa zmianie i jakich elementów ewentualnie ta zmiana dotyczyła, zdecydowano się ponownie dokonać niezbędne analizy odnosząc wyniki polskich ogrodników do unijnych, ale również do wybranych krajów UE. Na podstawie literatury [B. Nosecka i in. 2012, B. Nosecka 2013] postanowiono dokonać porównań z Holandią i Włochami ze względu na podobieństwa w strukturach produkcji wybranych produktów ogrodniczych. Z Holandią łączą Polskę uprawy pod osłonami (w tym warzywa, kwiaty), ale także produkcja pieczarek, natomiast z Włochami – produkcja owoców i soków owocowych.

---

¹ Wkład pracy: Roma Ryś-Jurek – 50%, Olga Stefko – 50%.

2. Cel pracy i metodyka badań

Celem opracowania była charakterystyka sytuacji ekonomiczno-finansowej gospodarstw ogrodniczych w Polsce, a także porównanie ich z gospodarstwami ogrodniczymi z wybranych krajów unijnych z wykorzystaniem ogólnodostępnej bazy FADN² [2015]. Dane z tej bazy opracowane są dla towarowych gospodarstw rolnych według kraju Unii Europejskiej. Wyniki są reprezentatywne, ale prezentowane są jako wartości średnie dla grup gospodarstw. Ze względu na obowiązujące zasady, dopuszczalne jest prezentowanie wyników z grupy obejmującej co najmniej 15 gospodarstw [Wyniki Standardowe... 2013, 15, 44]. Dane indywidualne traktowane są jako ściśle tajne i obowiązuje zakaz ich ujawniania by uniemożliwić rozpoznanie podmiotu, z którego pochodzą informacje [Goraj i Mańko 2009, s. 31].

Badanie wykonano na danych opisujących gospodarstwa ogrodnicze z Polski i wybranych krajów Unii Europejskiej. Porównania wykonano dla roku 2012, który jest najbardziej aktualny w tej bazie. Badanie opierało się na prezentacji wybranych kategorii i wskaźników ekonomiczno-finansowych dla tych gospodarstw. W pierwszej części pracy analizowano sytuację polskich gospodarstw ogrodniczych według ich wielkości ekonomicznej³. W drugiej części, porównano gospodarstwa ogrodnicze z Polski z gospodarstwami z Włoch i Holandii.

Wobec tego, oprócz wielkości ekonomicznej, zaprezentowano nakład pracy w gospodarstwie ogrodniczym w jednostkach AWU, równy osobom pełnozatrudnionym w wymiarze 2120 godzin na rok [Wyniki Standardowe... 2013, 18]. Wyróżniono też nakład pracy własnej rolników i członków ich rodzin oraz nakład pracy najemnej. Przedstawiono powierzchnię użytków rolnych w gospodarstwie, z uwzględnieniem rodzimych, a także wielkość aktywów ogółem i kapitał własny w gospodarstwie ogrodniczym. Zaprezentowano wielkość produkcji i dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego, a dzieląc drugą kategorię przez pierwszą otrzymano dochodowość produkcji. Pokazano też wielkość dopłat do działalności operacyjnej (bez dopłat do inwestycji) i obliczono dochodowość tych

² FADN to europejski system zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych. Jest jedyną bazą danych, na potrzeby której zbierane są informacje według jednolitych zasad, a gospodarstwa tworzą statystycznie reprezentatywną próbę towarowych gospodarstw rolnych funkcjonujących na obszarze Unii Europejskiej [Wyniki Standardowe... 2013, 7-8].

³ Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego określana jest jako suma wartości Standardowej Produkcji (SO). To parametr wprowadzony w 2010 roku. Oznacza średnią z 5 lat wartość produkcji określonej działalności rolniczej (roślinnej lub zwierzęcej) uzyskaną z 1 ha lub od 1 zwierzęcia w ciągu 1 roku, w przeciętnych dla danego regionu warunkach produkcyjnych [Wyniki Standardowe... 2013, 9]. Obecnie, wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego dzielona jest na sześć klas wielkości gospodarstw: 1) 2-8 tys. euro (bardzo małe), 2) 8-25 tys. euro (małe), 3) 25-50 tys. euro (średnio-małe), 4) 50-100 tys. euro (średnio-duże), 5) 100-500 tys. euro (duże), 6) powyżej 500 tys. euro (bardzo duże) [FADN 2015].

gospodarstw, gdyby ich nie otrzymały. Wyliczono też wskaźnik zadłużenia ogółem⁴. Zaprezentowano również *cash flow*⁵ oraz wskaźniki dotyczące inwestowania, czyli: wskaźnik reprodukcji majątku trwałego bez ziemi⁶ i stopę inwestycji⁷.

3. Analiza polskich gospodarstw według klasy wielkości ekonomicznej

W polskich gospodarstwach ogrodniczych w 2012 roku dominowała produkcja warzyw i owoców (90% ogólnej produkcji), zboża (3%) i inna produkcja roślinna⁸ (4%) [FADN 2015]. Dane FADN reprezentują 30 910 gospodarstw ogrodniczych z Polski. W analizie nie ma danych dla klasy 1 (bardzo małych – od 2 do 8 tys. euro SO) i klasy 6 (bardzo dużych – powyżej 500 tys. euro) gospodarstw ogrodniczych, gdyż w polu obserwacji FADN ich liczba nie przekroczyła 15, więc ich dane nie są ujawniane. Natomiast wybrane cechy gospodarstw ogrodniczych z pozostałych klas ekonomicznych w Polsce przedstawiono w tabeli 1.

Małe gospodarstwa ogrodnicze o przeciętnej wielkości 15,5 tys. euro i powierzchni 3,44 ha UR, bazują głównie na pracy własnej, która stanowi 85% nakładu ogółem równego 1,87 AWU. Gospodarstwa średnio-małe (35,6 tys. euro wielkości i 5,17 ha UR) wykorzystują nakłady pracy w wysokości 2,42 AWU i ok. 70% to praca własna rolnika i członków rodziny. Gospodarstwa średnio-duże, przy wielkości 71,1 tys. euro i powierzchni ok. 8,8 ha w połowie korzystają z pracy najemnej (3,77 AWU nakładu ogółem). Gospodarstwa duże (184,6 tys. euro wielkości ekonomicznej, 9,15 ha UR i 6,77 AWU nakładu pracy ogółem), w 70% korzystają z pracy najemnej (tabela 1).

⁴ Oblicza się go jako relację zobowiązań ogółem do aktywów ogółem, wskazuje w jakim stopniu podmiot jest finansowany kapitałami obcymi. Zbyt wysoka jego wartość świadczy o ryzyku finansowym utracenia zdolności do zwrotu długów. Jego optymalny poziom powinien zawierać się w przedziale 0,57-0,67 [Sierpińska i Jachna 2007, 89].

⁵ Przywołana tu kategoria *cash flow* (w bazie FADN [2015] ma oznaczenie numer 1) ukazuje zdolność gospodarstwa rolnego do samofinansowania swojej działalności i tworzenia oszczędności w ramach działalności operacyjnej [Wyniki Standardowe... 2013, 31].

⁶ Wskaźnik reprodukcji majątku trwałego (bez ziemi) w porównaniu do wskaźnika odnowienia różni się o wartość amortyzacji w liczniku. Gdy przyjmuje wartość poniżej 0 – oznacza reprodukcję ujemną, gdy przyjmuje wartości od 0 do 1% oznacza reprodukcję prostą, a rozszerzoną gdy przekracza 1% [Sobczyński 2011, s. 146].

⁷ Stopa inwestycji to relacja inwestycji brutto do dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego, która jest miarą postawy zarządzającego od orientacji proinwestycyjnej do konsumpcyjnej [Grzelak 2012, s. 63].

⁸ Obejmuje m. in.: nasiona i sadzonki traw, roślin polowych i ogrodniczych (bez zbóż, roślin białkowych, ziemniaków i roślin oleistych), przyrost wartości młodych plantacji wieloletnich (do wejścia w plonowanie) [Wyniki Standardowe... 2013, 22].

Tabela 1

**Wybrane cechy charakteryzujące gospodarstwa ogrodnice w Polsce
w 2012 roku według ich wielkości ekonomicznej**

Wyszczególnienie	Klasy wielkości ekonomicznej				Polska ogółem
	małe	średnio-małe	średnio-duże	duże	
	8-25 tys. euro	25-50 tys. euro	50-100 tys. euro	100-500 tys. euro	
Liczba reprezentowanych gospodarstw	11740	6490	4390	2920	30910
Wielkość ekonomiczna (tys. euro)	15,50	35,60	71,10	184,60	47,10
Nakład pracy ogółem (AWU), w tym:	1,87	2,42	3,77	6,77	2,82
– udział pracy własnej (%)	85,03	70,25	48,28	30,58	57,09
– udział pracy najmniejszej (%)	14,97	29,75	51,72	69,42	42,91
Powierzchnia użytków rolnych (ha), w tym:	3,44	5,17	8,79	9,15	4,60
– dodzierżawiona (%)	8,14	15,28	15,13	17,60	13,26
Aktywa ogółem (tys. euro)	65,75	131,93	209,74	399,38	130,40
Kapitał własny (tys. euro)	63,56	118,35	185,16	311,17	112,97
Produkcja ogółem (tys. euro)	20,40	47,30	83,80	221,88	55,37
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego (tys. euro)	5,71	12,67	18,15	50,85	12,69
Dochodowość produkcji (%)	27,99	26,78	21,66	22,92	22,92
Dopłaty do działalności operacyjnej (tys. euro)	0,86	1,32	2,48	2,53	1,21
Dochodowość produkcji bez dopłat (%)	23,80	23,98	18,70	21,78	20,74
Wskaźnik ogólnego zadłużenia (%)	3,32	10,29	11,72	22,09	13,36
Cash flow (tys. euro)	8,85	18,40	27,71	70,97	18,73
Wskaźnik reprodukcji majątku trwałego bez ziemi (%)	-3,96	-4,21	0,62	5,35	-0,08
Stopa inwestycji (%)	31,16	18,35	59,64	72,00	48,88

Źródło: Opracowanie i obliczenia własne na podstawie FADN 2015.

W Polsce w 2012 roku, przeciętna wartość aktywów ogółem w gospodarstwie ogrodnim wyniosła 130,4 tys. euro, przy kapitale własnym ok. 113 tys. euro i produkcji 55,4 tys. euro. Warto zauważyć, że gospodarstwa średnio-duże te kategorie mają o ok. 60% wyższe, a gospodarstwa duże ok. 3-krotnie wyższe (tabela 1). Należy też dodać, że małe gospodarstwa o przeciętnym dochodzie z rodzinnego gospodarstwa rolnego, wynoszącym 5,7 tys. euro, cechowała wyższa dochodo-

wość produkcji (28%), w porównaniu z gospodarstwami dużymi o dochodzie ok. 10-krotnie wyższym i dochodowości produkcji wynoszącej ok. 23%. Zależność tę potwierdziły dane dla dochodowości produkcji bez dopłat (tabela 1).

Należy też zauważyć, że wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej gospodarstwa ogrodniczego, rośnie jego poziom zadłużenia (3,3% w klasie 2, ok. 10% w klasach 3 i 4, a 22% w klasie 5), zwiększa się też *cash flow* z 8,85 tys. euro w gospodarstwach małych do ok. 71 tys. euro. Przy tym gospodarstwa małe i średnio małe charakteryzuje reprodukcja ujemna, średnio-duże prosta, a gospodarstwa duże realizują reprodukcję rozszerzaną. Co warto podkreślić, odtworzenie majątku w tych dwóch klasach następuje głównie dzięki dochodowi z rodzinnego gospodarstwa rolnego – gospodarstwa średnio-duże przeznaczają na reprodukcję ok. 60% dochodu, a duże ponad 70%. W gospodarstwach małych i średnio-małych dochód służy głównie zaspokojeniu bieżących potrzeb konsumpcyjnych (tabela 1).

W porównaniu z rokiem 2009 w polskich gospodarstwach ogrodniczych spadły nakłady pracy ogółem, głównie w gospodarstwach małych i dużych. W gospodarstwach średnio małych i średnio dużych nakłady pracy wzrosły głównie za sprawą wzrostu udziału pracy najemnej, której udział w jednostkach małych i dużych zmalał. Zastąpiono go tam zwiększoną ilością pracy własnej. Zwiększono też średnią powierzchnię użytków rolnych z 4,43 ha w 2009 [Ryś-Jurek, Stefko, 2009, s.116-121] do 4,60 ha (tabela 1). Wzrost ten odnotowano we wszystkich klasach wielkości ekonomicznej, choć największy był w gospodarstwach średnio dużych i dużych. Wiązało się to głównie ze zwiększeniem udziału gruntów do dzierżawianych. Obniżeniu natomiast w roku 2012 w stosunku do 2009 uległa zarówno średnia wielkość produkcji (z 61,4 na 55,37 tys. euro) jak i średni dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego (z 16,0 na 12,69 tys. euro). Spadek produkcji wystąpił za sprawą obniżenia wielkości tej kategorii w gospodarstwach małych (w pozostałych grupach odnotowano wzrosty). Średnie dochody natomiast spadły, bo spadek ten nastąpił również w gospodarstwach średnio dużych. Pozostałe grupy zwiększyły swoje dochody w roku 2012 w stosunku do 2009.

4. Polskie gospodarstwa ogrodnicze na tle gospodarstw unijnych

Dane FADN [2015] są reprezentatywne dla 185 840 gospodarstw ogrodniczych z 27 krajów Unii Europejskiej w 2012 roku, przy czym dla 32 210 gospodarstw z Włoch i 9 640 z Holandii (tabela 2). Średnio, największa wielkość ekonomiczna gospodarstwa ogrodniczego wystąpiła w Holandii (727,1 tys. euro), przy największej powierzchni 9,01 ha UR w gospodarstwie ogrodniczym i nakładzie pracy wynoszącym 7 AWU. Polskie aktywa ogółem, kapitał własny, produkcja i dochód

z rodzinnego gospodarstwa ogrodniczego w 2012 roku były ok. 3-4-krotnie niższe od obserwowanych we włoskich gospodarstwach i ok. 11-krotnie⁹ niższe niż w holenderskich. Przy czym najwyższą dochodowość produkcji ogrodniczej mają gospodarstwa włoskie (ponad 30%), a najniższą holenderskie (mniej niż 10%), a dopłaty nie mają na nią znaczącego wpływu. Warto też dodać, że aż 57% zadłużenie ogółem charakteryzuje gospodarstwa holenderskie, przy średnim unijnym zadłużeniu wynoszącym ok. 26% oraz najwyższy *cash flow* – 173,4 tys. euro. Pod względem inwestycyjnym, w najgorszej sytuacji znajdują się gospodarstwa włoskie z najwyższą ujemną reprodukcją majątku trwałego bez ziemi (-11,9%) i najniższą stopą inwestycji (5,47%) – tabela 2.

Tabela 2

**Wybrane cechy charakteryzujące gospodarstwa ogrodnicze w Polsce,
we Włoszech, w Holandii i średnia dla UE-27 w 2012 roku**

Wyszczególnienie	Polska	Włochy	Holandia	Średnia dla UE-27
Liczba reprezentowanych gospodarstw	30 910,00	32 210,00	9 640,00	185 840,00
Wielkość ekonomiczna (tys. euro)	47,10	110,60	727,10	134,60
Nakład pracy ogółem (AWU), w tym:	2,82	2,66	7,00	3,15
– udział pracy własnej (%)	57,09	51,88	23,14	44,76
– udział pracy najemnej (%)	42,91	48,12	76,86	55,24
Powierzchnia użytków rolnych (ha), w tym:	4,60	3,96	9,01	6,22
– dodzierżawiona (%)	13,26	45,20	46,17	41,48
Aktywa ogółem (tys. euro)	130,40	410,67	1 816,16	347,95
Kapitał własny (tys. euro)	112,97	405,43	784,23	256,81
Produkcja ogółem (tys. euro)	55,37	147,41	952,27	162,19
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego (tys. euro)	12,69	48,44	91,82	29,93
Dochodowość produkcji (%)	22,92	32,86	9,64	18,45
Dopłaty do działalności operacyjnej (tys. euro)	1,21	0,81	4,97	2,64
Dochodowość produkcji bez dopłat (%)	20,74	32,31	9,12	16,83
Wskaźnik ogólnego zadłużenia (%)	13,36	1,28	56,82	26,19
<i>Cash flow</i> (tys. euro)	18,73	60,65	173,35	43,28
Wskaźnik reprodukcji majątku trwałego bez ziemi (%)	-0,08	-11,89	-4,28	-3,53
Stopa inwestycji (%)	48,88	5,47	70,23	34,62

Źródło: Opracowanie i obliczenia własne na podstawie FADN 2015.

⁹ Uśredniając różnice.

Porównując średnie wielkości wybranych cech charakteryzujących gospodarstwa ogrodnicze w UE-27 w roku 2012 i 2009 stwierdzono, że większość z nich uległa zwiększeniu. Wzrosła na przykład średnia powierzchnia gospodarstw z 5,20 ha w 2009 roku [Ryś – Jurek, Stefko 2009, s. 116-121] do 6,22 ha w 2012 (tabela 2). Stało się tak za sprawą wzrostu udziału gruntów dodzierżawianych. Spadła natomiast wielkość aktywów ogółem, co przy wzroście wielkości związanych z ziemią wskazywać może na redukcję pozostałych składników majątku. Na podstawie posiadanych danych trudno jednak określić, czy sytuacja ta dotyczyć może wyzbywania się określonych maszyn i urządzeń, czy na przykład likwidacji części plantacji trwałych lub osłon. Zmniejszono też w roku 2012 w stosunku do 2009 nakłady pracy ogółem (z 3,33 do 3,15) za sprawą ograniczenia pracy własnej i wzrostu zatrudnienia. Działania te nie spowodowały jednak spadku wielkości produkcji ani dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego. Wręcz przeciwnie. W obu kategoriach odnotowano przyrosty – w przypadku produkcji o 2,49 tys. euro, a przy dochodzie z rodzinnych gospodarstw rolniczych o 7,6 tys. euro.

5. Podsumowanie

Gospodarstwa ogrodnicze, zarówno polskie, jak i znajdujące się w całej Unii Europejskiej odgrywają znaczącą rolę w zaopatrzeniu rynku w świeże produkty żywnościowe, dostarczaniu surowców dla przetwórstwa jak i obrocie międzynarodowym z krajami spoza UE. Choć występują między nimi często duże dysproporcje wszystkie się rozwijają, we własnym, specyficznym ze względu na dominujący typ produkcji ogrodniczej, tempie. Między danymi odnotowanymi dla Polski i średniej UE-27 zauważono kilka podobnych zmian w latach 2009-2012. W obu grupach spadły aktywa ogółem, wzrosła natomiast powierzchnia użytków rolnych, głównie za sprawą gruntów dodzierżawianych. Zarówno w Polsce, jak i pozostałych krajach UE-27 spadły nakłady pracy ogółem. W Polsce odbyło się to dzięki zwiększeniu udziału pracy własnej – natomiast w pozostałych krajach Unii ze względu na wzrost zatrudnienia.

Poza tym, nadal polskim gospodarstwom ogrodniczym daleko pod wieloma względami do unijnych, choćby w odniesieniu do takich kategorii jak wielkość aktywów ogółem, kapitału własnego, produkcji i dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolniczego. Różnice te odnotowano zarówno w porównaniu z wielkościami średnimi dla całej zbiorowości jak i w stosunku do tych, które przypisano wybranym do analizy krajom (Włochom i Holandii). Być może zasadnym byłoby zatem przychylenie się do tezy wysuniętej przez Stefko i in. [2013, s. 83] mówiącej, że skoro pod wieloma względami Polska znacznie odbiega od krajów wysoko rozwiniętych, może nie należy koncentrować wszystkich sił na powielaniu wy-

pracowanych już wcześniej wzorców. Być może właściwszym byłoby poszukanie własnej drogi, obrócenie słabości w mocne strony.

Warto na zakończenie podkreślić, że pomimo iż dochód rolniczy na jedno gospodarstwo ogrodnicze w polskich gospodarstwach jest niższy niż w Holandii, Włoszech i średnio w 27 krajach UE, to równocześnie występuje wysoka dochodowość produkcji. Może to skłaniać polskich ogrodników do zwiększenia intensywności produkcji.

LITERATURA

1. FADN (2015): <http://ec.europa.eu/agriculture/rica/database/database.cfm> – dostęp: luty 2015.
2. Goraj L., Mańko S. (2009): Rachunkowość i analiza ekonomiczna w indywidualnym gospodarstwie rolnym. Difin, Warszawa, 31.
3. Grzelak A. (2012): Ocena procesów reprodukcji w gospodarstwach rolnych w Polsce po integracji z UE w świetle danych systemu rachunkowości rolnej FADN, *Journal of Agribusiness and Rural Development*, 2 (24), 63.
4. Nosecka B. (2014): Zewnętrzne uwarunkowania wzrostu eksportu owoców, warzyw i ich przetworów z Polski, *RN Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich*, t. 101, z. 3, Warszawa, 133-144.
5. Nosecka B., Bugała A., Paszko D., Zaręba Ł (2012): Sytuacja na światowym rynku wybranych produktów ogrodniczych i jej wpływ na polski rynek ogrodniczy, Program Wieloletni 2011-2014, Raport nr 39, IERiGŻ- PIB, Warszawa, <http://www.ierigz.waw.pl/publikacje/raporty-programu-wieloletniego-2011-2014/1365081636> – dostęp: luty 2015, s. 1-88.
6. Ryś-Jurek R., Stefko O. (2012): Wyniki produkcyjne, ekonomiczne i finansowe gospodarstw ogrodniczych według ich wielkości ekonomicznej w Polsce i w UE-27 w 2009 roku na podstawie danych FADN, *Więś i Rolnictwo* 3/156, PAN, IRWIR, Warszawa, 113-129.
7. Sierpińska M., Jachna T. (2007): Metody podejmowania decyzji finansowych. Analiza przykładów i przypadków. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 89.
8. Sobczyński T. (2011): Ocena możliwości rozwojowych gospodarstw rolniczych Unii Europejskiej na podstawie inwestycji netto w latach 1998-2008, *Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stetinensis, Oeconomica*, Nr 291 (65), 146.
9. Stefko O., Jabłońska L., Olewnicki D. (2013): Efektywność produkcji polskich gospodarstw ogrodniczych w świetle globalizacji ekonomicznej, *ZN Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich*, t. 101, z.1, Wyd. SGGW, Warszawa, s. 83.
10. Wyniki Standardowe 2012 uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN. Część I. Wyniki Standardowe. (2013), IERiGŻ-PIB, Warszawa, 7-9, 15, 18, 22, 31, 44.

ROMA RYŚ-JUREK, OLGA STEFKO

**SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA GOSPODARSTW OGRODNICZYCH
W POLSCE NA TLE GOSPODARSTW Z HOLANDII I WŁOCH W 2012 ROKU**

Słowa kluczowe: *gospodarstwa ogrodnicze, dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego*

STRESZCZENIE

Celem artykułu było przedstawienie sytuacji ekonomicznej i finansowej gospodarstw rolnych zajmujących się uprawami ogrodniczymi w Polsce w porównaniu z wynikami dla gospodarstw z Holandii i Włoch, a także w odniesieniu do średniej z 27 krajów należących do Unii Europejskiej (UE) w 2012 roku. Kraje te wybrano ze względu na istniejące podobieństwa w strukturze produkcji gospodarstw ogrodniczych. Badania oparto na danych FADN. Zebrane dane odniesiono także do sytuacji w roku 2009. Okazało się, że ogrodnictwo we wszystkich krajach rozwija się, choć w różnym tempie. Nadal jednak polskim gospodarstwom ogrodniczym dużo brakuje do unijnych. Dysproporcje te ujawniają się przede wszystkim przy porównaniu posiadanych wielkości aktywów ogółem, kapitału własnego, produkcji i dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolniczego.

ROMA RYŚ-JUREK, OLGA STEFKO

**THE ECONOMIC AND FINANCIAL SITUATION OF HORTICULTURE FARMS
IN POLAND IN COMPARISON WITH THE FARMS FROM THE NETHERLANDS
AND ITALY IN 2012**

Keywords: *horticulture farms, family farm income*

SUMMARY

The aim of this paper was presenting the economic and financial situation of the specialist horticulture farms according in Poland in comparison with the results for farms from the Netherlands and Italy, and in comparison with average result for the EU-27 in the year 2012. These countries were chosen, because of the similarities of production structure of horticulture farms. Research was based on the FADN database. The collected data is were also referred to the situation in 2009. It was turn out, that horticulture is development in all countries, but in different pace. Polish horticultural farms has also huge economic distance to the same in UE. These disproportions you can find especially in quantity of total assets, own capital, production and family farm income.

e-mail: rys-jurek@up.poznan.pl

e-mail: stefko@up.poznan.pl